

بررسی ایجاد حس تعلق به مکان در فضاهای کودکان

سید علیرضا سید محمدی^{۱*}، سعید تیز قلم زنوزی^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی معماری- دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی
۲- استادیار- دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

چکیده

شکل گیری هویت شخص در بزرگسالی را باید امتدادی از آن در کودکی دانست که با توجه به تصویر های ذهنی و خاطرات جمعی و مکانی وی پایه ریزی میشود؛ به گونه ای که زمینه ساز بسیاری از روحيات و ویژگیهای فردی و اجتماعی همچون کاهش اضطراب، دستیابی به عزت نفس و روحیه جمعی و تعاملی و غیره در افراد جامعه خواهد بود. این امر با در نظر گیری مکانی که کودک در آن رشد کرده و بالیده شده است قابل تصور است. در حقیقت شکل گیری هویت کودک از مکان سرچشمه می گیرد، به همین دلیل حس تعلق داشتن کودک به مکانی که در آن رشد می کند امری مهم می باشد که در طراحی ها می بایست به آن توجه کرد. این پژوهش در روشی توصیفی- تحلیلی حس مکان را تعریف کرده و تأثیر عوامل کالبدی در شکل گیری دلبستگی به مکان و شرایط محیطی و کالبدی بر کودکان را بررسی کرده و راهکارهایی جهت ایجاد حس تعلق در فضاهای کودکان ارائه می کند.

واژه های کلیدی: هویت، کودک، حس تعلق، مکان

۱- مقدمه

در کودکی، دو نوع از روابط دلبستگی و دوستی قابل مشاهده است. رفتار دلبستگی در اوایل دوران کودکی، هنگامی که نگرانی امنیت اولیه وجود دارد. درحالی که در پی پیشرفت های عاطفی و شناختی کودکان، آن ها بهتر به ارزیابی اهداف و انگیزه های دلبستگی و بهبود مهارت های مقابله با استرس می پردازند. در کودکان بزرگتر، دلبستگی در شرایط پرسترس و یا موفقیت فردی و شناخت اجتماعی، بسیار قابل مشاهده است [۱]. به منظور ایجاد محیط های کودک پسند، طراحی مکان ها با کارایی های بالقوه که توسط کودکان تحقق یابد، منجر به حس مکان می شود. ساخت و ساز در محیط توسط کودکان مانند ساختن غارها، قلعه های بازی و سایر تلاش های آگاهانه برای تعریف مکان های خاص مانند نقاشی های دیواری و کتیبه، ارائه نمادی از قلمرو کودک در محیط است. از طرفی مکان کودک پسند، محیطی است که اکتشاف و شکوفایی را ترویج کرده و کارایی هایی را برای ایجاد فعالیت های مختلف و تعاملات اجتماعی ارائه دهد. فرصت هایی برای یادگیری از محیط زیست ایجاد کند و پتانسیل های ویژه ای در محیط، از طریق شکل دهی فیزیکی به ویژگی های مکان و استفاده مکرر از آن به وجود